

Ron Mesland

GOD OF DE KNAAP
40 Kwatrijnen van Jacob Israël de Haan

Aan eenen jongen visscher

Sabbath

Versie voor bas-bariton

De gedichten van Jacob Israël de Haan zijn in beperkte kring beroemd: zijn meest bekende regel is “Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen”, geciteerd op het Amsterdamse Homomonument. Het gedicht en lied “Aan eenen jongen visscher” (een Bretonse vissersjongen) waaruit deze regel komt is in deze editie als openingslied opgenomen. Het lied „Sabbath”, geschreven voor het De Haan herdenkingsjaar 2024, volgt daarna. De Kwatrijnen-liederencyclus wordt onderbroken door drie korte piano-intermezzo’s.

Jacob de Haan (broer van schrijfster Carry van Bruggen), LHBT-activist avant la lettre, journalist en dichter, emigreert in 1919, doet onderweg plaatsen als Londen, Napels en Cairo aan. Hij is Joods en vertrekt als overtuigd zionist, maar verandert in het tegenovergestelde na aankomst in Palestina. Hij wordt in 1924 vermoord door een zionistische groepering. In de Kwatrijnen noteert hij indrukken, gevoelens, en verwachtingen, en herinneringen aan Nederland. In Jeruzalem blijft hij dat doen, terwijl hij daar woont, reist en zich religieus, politiek en sociaal engageert. Waarbij een oog voor leuke jongens en mannen een prominente rode draad is.

Met veel dank aan componist Lucas Wiegerink voor zijn advies en aandacht toen ik in 2018 aan dit werk begon.

Ron Mesland, mei 2024

Notities i.v.m. uitvoering

Aan de oorspronkelijke tekst van De Haan zijn soms alternatieven toegevoegd voor een modernere uitvoering. Het lidwoord „den“ kan bijvoorbeeld gezongen worden als „de“, „wat lot“ wordt bij uitvoering optioneel „welk lot“, enzovoort. Het staat de zanger vrij om geheel van de oorspronkelijke tekst gebruik te maken. Voor de piano zijn weinig pedaal-tekens toegevoegd, wat niet betekent dat pedalen niet gebruikt mogen worden. Tempi zijn, waar nodig, aangegeven.

Jacob Israël de Haan’s poetry is famous, but even in the Netherlands not everyone knows it. He is best known for the quote on the Amsterdam Homomonument: “Such an infinite longing for friendship”. The poem “To a young fisherman” from which it originates I put to music and is included in this edition. The song „Sabbath”, follows after that, written especially for the DE Haan memorial year 2024. To the Quatrain-songcycle three short piano intermezzi are added.

Jacob de Haan (brother to famous Dutch author Carry van Bruggen) migrates to Jerusalem in 1919 and visits some cities on his way, notably London, Naples and Cairo. He is a Jew and starts off as an inspired zionist, turning into the opposite after his arrival in Palestine. He is murdered in 1924 by a zionist group. In his Quatrains he makes poetical notes of his views, expectations, feelings, and memories of Holland. In Jerusalem he keeps on doing just that, traveling around and engaging himself religiously, politically and socially. An eye for nice boys and men is a common thread running through all of his observations.

I’m grateful for the advice and support composer Lucas Wiegerink gave me when I started working on these songs in 2018.

Ron Mesland, mei 2024

Notes for performing

A few alternative, more modern Dutch words are suggested in some places. The article „den“ can be replaced by „de“, „wat lot“ could be sung as „welk lot“, etc. However feel free to use the integral original text.

Piano: only a few pedal markings are given, but this doesn’t mean pedals cannot be used. Tempo markings are given as clearly as possible, when necessary.

QR code to Youtube playlist of performances of the songs.

www.ronmesland.nl

INHOUD

Inleiding

Inhoud

Lezing ter introductie

Aan eenen jongen visscher 2

Sabbath (uit „Het Joodsche Lied“) 8

God of de Knaap:

40 Kwatrijnen

van Jacob Israël de Haan

Boek 1	12	Boek 2	53	Boek 3	93
1. Afreis	13	17. Onrust (<i>Ik schrijf gedichten</i>)	54	29. Jeruzalem (<i>Altijd</i>)	94
2. Jeruzalem	15	18. Een naam	56	30. Twijfel	96
3. Ochtend in Londen	20	19. Rust	60	31. Ezeltje	99
4. Parijs	22	20. Een matroos	62	32. Nachtrit	102
5. De dood	24	21. Verleiding	66	33. Geluk	105
6. Eetwagen	26	22. Hamsin	68	34. Zatheid	108
7. In den trein	28	23. Kameelen	72	35. Leegte	111
8. Nachttrein	30	24. Namiddag (<i>Cairo</i>)	74	36. Troost	114
9. Ontwaken	32	25. Onrust (<i>Amsterdam</i>)	77	37. Dat ik een wild genieter ben geweest	118
10. Branding	34	26. Woede	80	37a. <i>Intermezzo 3, piano solo</i>	120
11. Napels	36	27. Zijn lied	83	38. Avond	122
12. Bedeljongens	38	28. Angst	86	39. Afscheid (<i>Afreis II</i>)	125
13. Havenroeiers	40	28a. <i>Intermezzo 2, piano solo</i>	90	40. Herdenken	128
14. Bont leven	44				
15. Berusting	46				
16. In rust	48				
16a. <i>Intermezzo 1, piano solo</i>	51				

Lezing ter introductie van de Kwatrijnenliederen

26 november 2019, voor het Jacob Israël de Haan Genootschap.

Op uitnodiging van Gert Hekma en Mattias Duyves.

“Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen” was de titel van een dichtbundel die ik kado kreeg toen ik 20 werd, in 1983. Ik woonde toen in Rijnsburg, en was op dat moment coördinator van de HIK: de Homoseksuele Interaktiegroep Katwijk. Een broeinest van jonge vissers.

Iets met dat mateloze verlangen doen was in die vroege jaren 80 op die plek, in de Bible belt, nauwelijks eenvoudiger dan in de tijd van De Haan. In Katwijk en het belendende Rijnsburg, was antihomo-geweld heel gewoon, we hadden een achterbuurman die zich verhing, een christelijke arts (en gemeenteraadslid) die homo's naar Endegeest, het gekkenhuis in Oegstgeest, verwees... de driekwart eeuw smolt weg als sneeuw voor de zon. Lees het boek “In Katwijk is alles anders” van T. van Deursen, erop na, al staan de gruwelijke details er niet in.

De homo-erotische kant van De Haan resoneerde bij mij als jongen het sterkst, en veel passages in de roman Pijpelijntjes en in de gedichten ontroeren me nog steeds. Wat een lef had hij, of wat was hij naïef, of is dat hetzelfde, om dergelijk werk in die tijd te publiceren. En wat werd daar door sommige van zijn vroege biografen laatdunkend over gedaan.

In mijn jeugd, ondanks of dankzij klassieke pianolessen (Mozart, Bartók, Haydn), schreef ik al muziek en tekst in hipper muziektijlen. Op het conservatorium werd ik als zanger opgeleid in de jazz. Klassieke muziek herontdekte ik weer na mijn opleiding: de pianomuziek van Debussy, liederen van Schubert, Weill en Poulenc.

Eind 2018 maakte ik een afspraak met een bevriende schrijver: als *hij* elke dag een stukje zou schrijven zou ik elke dag een kwatrijn van De Haan op muziek zetten. Binnen enkele maanden ontstonden zo de eerste 30 liederen. Voor de muzieknootatie liet ik me adviseren door componist Lucas Wiegerink. Pianist Maarten Hillenius speelde mijn nieuwe composities voor, omdat ik expres boven mijn macht als pianist schreef.

100 jaar geleden, in 1919, vertrok Jacob de Haan naar Palestina. Zijn kwatrijnen getuigen van bijna elke fase van de reis.

Eerst met een schip, “De Vlaardingen”, naar Engeland (1. *Afreis*). Londen, waar hij zijn papieren voor Palestina moest regelen, zat vol militairen vlak na de eerste wereldoorlog, en beviel hem slecht (3. *Ochtend in Londen*). Naar Parijs, waar hij het te druk had om er veel kwatrijnen te schrijven (4. *Parijs*).

Tijdens de treinreis door Europa naar Italië (6. *Eetwagen, t/m 9*) barst hij los, om er tot zijn dood niet meer mee op te houden. Gedachten aan het afscheid van Holland, aan een geïdealiseerd Jeruzalem in het verschiet, en dan Napels: het lichte leven, en matrozen met bloeiende ogen (11. *Napels en 20. Een Matroos*).

Over zijn religieuze, Joodse kant voel ik me minder deskundig, maar... (uit lied 36, *Troost*): “God kan ons niet van onze zonden reinigen / Omdat onze zonden zijne zonden zijn.”

Ook voor een katholiek opgevoed kind zijn dit troostrijke regels. Iets in zijn poëzie maakt me opgewekt, zelfs als het onderwerp treurig is. De troost van religie heeft me altijd gefascineerd, juist als die troost gepaard gaat aan twijfel. Als je van je geloof niet mag zijn wie je bent, lijkt wat twijfel me ook wel logisch.

Als christelijke homojongen uit Rijnsburg meende ik in dat opzicht een zielsverwant tegen te komen in de Joodse homojongen uit Zaandam: in de bonte afwisseling van sensualiteit en religieus schuldbesef herkende ik veel, al kon ik dat schuldbesef vermoedelijk makkelijker afschudden. Voor veel van mijn generatiegenoten gold en geldt dat, eerst door AIDS en later door terugkerend conservatisme, misschien niet.

Als ik de kwatrijnen als dagboeknotities lees roepen ze het beeld op van een tomeloze figuur, zeer sociaal en soms asociaal, die veel aandurfde, op artistiek en menselijk vlak. Het gaat over politiek, over zijn geloof, ongeloof... over de hertenpootjes van herdersjongens en ezeltjes, en in één moeite door over heimwee naar het landschap van Holland en van zijn Joodse jeugd.

Hij hanteert een woordenpalet dat het dichtwerk soms gedateerd en voorspelbaar maakt: begrippen als Eeuwigheid, de Dood, Rust, Onrust, Vreugd en Deugd, komen vaak terug, worden keer op keer als rijmwoord gebruikt. Maar vrijwel ieder gedicht heeft wel een regel of een gedachte die er karakter aan geeft, het boven zijn tijd uit tilt. In dat opzicht doen de kwatrijnen denken aan kernachtige liedteksten van pakweg The Beatles of Cole Porter, die ook clichés afwisselen met prachtige vondsten. Zo'n cliché geeft mij als componist een handvat, een vaak terugkerend woord biedt de gelegenheid om een beetje uit te pakken. Al zal ik zelden, zoals Bach, een paar pagina's doen over een Halleluja, ik houd van muzikale lijnen die onder een woord of frase doorlopen en erop reageren. Bijv. het kwatrijn "*In rust*" gaat zo: "*Maar lees de woorden van mijn liederen niet, lees het onhoorbare achter woorden*". De rust is dus bedriegelijk, en zo heb ik het ook getoonzet (16. *In rust*).

Er zit geen verhaallijn in de Kwatrijnen, zoals in de *Winterreise* van Schubert, maar de terugkerende motieven en variaties op eendere thema's binden het materiaal wel sterk samen. Of het als dichtwerk geslaagd is, daar oordeel ik als musicus niet over, daar hadden we vroeger J.C. Bloem, Nijhoff en David Koker voor, en nu Mohammed Benzakour*.
(* *Die op dezelfde middag ook een lezing over De Haan's werk gaf*).

Alle gedichten waarop ik muziek heb gemaakt zijn mij gaandeweg dierbaar geworden, en ik hoop dat er zangers en pianisten zijn, misschien zelfs in de zaal of in uw kennissenkring, die deze poëzie, in deze vorm, verder willen brengen. Ik heb daar ook zo mijn plannen voor, maar uw reacties en input zijn heel erg welkom.
Dank u wel.

Ron Mesland, 26 november 2019

Twee gedichten:

Aan eenen jongen visscher

Sabbath

Aan eenen jongen visscher

Jacob Israel de Haan, 1913. Verzamelde gedichten, p.290

The musical score is written for piano and voice. It consists of five systems of music. The first system (measures 1-4) is a piano introduction with a tempo of 80. The second system (measures 5-8) includes the first line of lyrics: 'Ro - zen zijn niet zo schoon als uw - e wang - en,'. The third system (measures 9-11) continues the piano accompaniment. The fourth system (measures 12-15) includes the second line of lyrics: 'Tul - pen niet als uw bloo - te voe - ten teer'. The fifth system (measures 16-18) includes the third line of lyrics: 'En in geen o - gen las ik'. The score includes various musical notations such as notes, rests, dynamics (mp, mf), and chord symbols (F, C7, FΔ, Dm, F/C, Dm7, Bb, A7).

1 = 80
F teder
C7
FΔ 88
Dm
mp
mf

5
C7 teder mp F/C Dm Bb
Ro - zen zijn niet zo schoon als uw - e wang - en,
1 = 92
mp

9
C7 F Dm
mf

12
C7 mp F/C Dm7 Bb
Tul - pen niet als uw bloo - te voe - ten teer
mp

16
C7 F A7
En in geen o - gen las ik

19

Dm F7 B $\flat$ 6 *mf*

im - mer meer naar vriend - schap zulk een

22

C7 F Dm *mp*

ma - te - loos ver - lang - en.

25

C7 F Dm *mp* *breed* *mf*

28

C7 *mf* F/C Dm B $\flat$

Ach - ter ons was de de eeuw - ig - heid van de zee.

32

C7 F Dm C7 *mp*

Bo - ven

The image shows a musical score for a song. It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as chords (Dm, F7, Bb6, C7, F, Dm, F/C, Bb), dynamics (mf, mp, p), and articulation (breed). The lyrics are in Dutch and describe a fisherman's life and his relationship with his children.

36

F/C Dm Bb C7

ons bleek - te grijs de eeuw - - ig - e lucht. Aan't een - zaam

40

F A7 mf Dm F7

strand dwaal - den al - leen wij twee, er was geen

44

Bb6 mp C7 F

an - der dan het zee - ge rucht

47

Dm A7 ff mp

50

Dm weemoedig FΔ/A A7

Laat - ste dag sa men, ik ging naar mijn stad.

54

met emotie

Gij vaart en vist te - vre - den, ik dwaal rond en

soto voce

mp

Dm7 G7 G6 Gm7 *cresc.* C9

58

vind in stad noch stil - ler land - streek wijk.

f

mp

C7 A7 Dm G7 C7

61

f

dim.

A7 Dm A7

64

Ik ben zo moe - de, ik heb veel - lief - ge -

mp

mf

p

mf

Dm

68

had. dringend Ver - geef me veel,

f

mp

A7 Dm7 G7/D Gm G7/B

71 *cresc.* G7 Gm7/D C6/E
 vraag niet wat ik weer - stond

74 *f* C7 Bm7
 En bid dat ik nooit voor uw schoon

77 E7 Fm7 Dm Bb
 be - zwijk

81 C7 F/C Dm Bb
mf kalm, in tempo

85 C7 F/C Dm7 Bb

The image shows a musical score for the song 'Aan eenen jongen visscher'. It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as chords (G7, Gm7/D, C6/E, C7, Bm7, E7, Fm7, Dm, Bb, F/C, Dm7), dynamics (cresc., mf, f, mp, accel., poco rit.), and performance instructions (kalm, in tempo). The lyrics are in Dutch and are placed below the vocal line. The page number 6 is at the bottom, and the copyright information 'Copyright Ron Mesland 2019' is at the bottom left.

89 *C7 mf* *warm* In geen o - gen las ik

warm deinend

92 *Dm* im - mer *F7* meer naar *f* *Bb6* vriend - schap zulke een

95 *C7* ma - te - loos ver - lang *F* - - en. *Fm6* *Gsus*

mp *mf* *poco rit.*

99 *Bb* *C7* *F*

molto rit. *pp*

Sabbath

Ron Mesland
jan.-mrt. 2024

in C (or.)

Jacob Israel de Haan (Het Joodsche lied II), Verzamelde Ged. II, p. 17

Piano

mf

A7 Vloeiend, a tempo Em7 A7

5

D7 Am9 D7 Am6

Hoe won - der - schoon waart gij, zo vroom - en

mp

9

D7 A9 D7 Am6

hei - lig in de bloei - en-de ja - ren van

13

Am7 A7 Em Em7 A7

mijn jeugd Geen dag die meer ons gaf aan

17

Am7 CΔ Em7 B7

vro - me vreugd aan blij - de wij - ding on - ge - stoord en